

Status for første halvår af 2021 for Statens Kontrolenhed for Arbejdsklausuler

Statens Kontrolenhed for Arbejdsklausuler (herefter Kontrolenheden) er etableret ved aktstykke 185 godkendt den 11. juni 2020 og fører tilsyn med, at statens leverandører overholder arbejdsklausulen

- i kontrakter på bygge- og anlægsområdet inden for Transportministeriets ressort
- i kontrakter i forbindelse med den fællesstatslige facility management-løsning
- i kontrakter i Statens Indkøbsprogram, der er indgået af Økonomistyrelsen.

Kontrolenheden fører således tilsyn med arbejdsklausuler i kontrakter, hvor Vejdirektoratet, Baneland Danmark, Bygningsstyrelsen og Økonomistyrelsen er kontraktpart, samt med leveringskontrakter under rammeaftalerne i Statens Indkøbsprogram, hvor statsinstitutioner er kontraktpart.

Kontrolenheden er organisatorisk forankret i Vejdirektoratet, men agerer på vegne af de statsinstitutioner, der er kontraktpart i de ovennævnte kontrakter. Der er nedsat en følgegruppe med repræsentanter fra de fire styrelser. Følgegruppen drøfter blandt andet praktisk organisering og processer i samarbejdet mellem Kontrolenheden og statsinstitutionerne. Følgegruppen drøfter desuden den overordnede prioritering af Kontrolenhedens indsatsområder.

Kontrolenhedens indsatsområder

Kontrollen med overholdelsen af arbejdsklausuler sker på baggrund af risikovurderinger. Derfor drøfter Kontrolenheden kvartalsvis prioriteringen af indsatsområder med følgegruppen og med hver enkelt af de fire styrelser med henblik på at identificere de områder, hvor der vurderes at være en særlig høj risiko for, at arbejdsklausulen ikke er overholdt. Indsatsområder udvælges bl.a. med udgangspunkt i risikoskemaet¹, henvendelser samt informationer fra styrelserne.

I 1. kvartal 2021 havde Kontrolenheden fokus på følgende indsatsområder:

- Bygge- og anlægsprojekter - dette område blev udvalgt på baggrund af en risikovurdering, som viste, at området er kendetegnet ved lange underleverandørkæder, en stor andel af udenlandsk arbejdskraft og mange udstationerede.
- Rengøring – dette område blev udvalgt på baggrund af en risikovurdering, som viste, at området er kendetegnet ved lave tilbudspriser, mange vikarer og ufaglærte og en stor andel af udenlandsk arbejdskraft.

I 2. kvartal 2021 havde Kontrolenheden fokus på følgende indsatsområder:

- Bygge- og anlægsprojekter – dette område blev udvalgt på baggrund af sager, hvor Kontrolenheden havde vurderet, at der var begrundet mistanke om misligholdelse samt risikovurderingen fra 1. kvartal 2021.
- Rengøring – dette område blev udvalgt på baggrund af kontrolbesøg, hvor Kontrolenheden vurderede, at der var mistanke om misligholdelse af arbejdsklausulen samt risikovurderingen fra 1. kvartal 2021.

¹ Risikoskemaet kan ses i Vejledning til risikobaseret kontrol af arbejdsklausuler

- Vagter – dette område blev udvalgt på baggrund af en konkret henvendelse samt en risikovurdering, der viste, at området er kendetegnet ved mange ufaglærte og en stor andel af udenlandsk arbejdskraft.

Kontroller 1. halvår 2021

Kontrolenheden foretager to typer kontroller: Kontrolbesøg og dokumentkontroller.

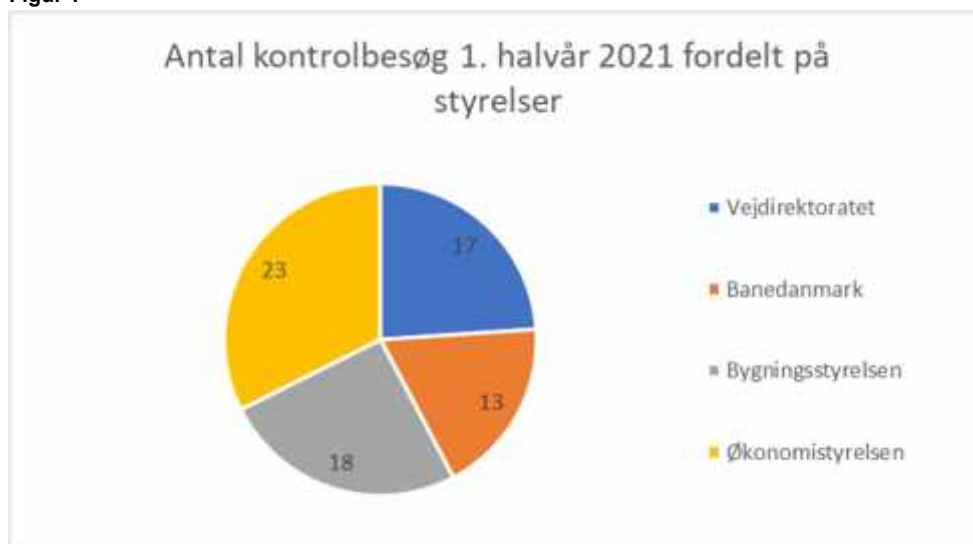
I første halvår af 2021 er der samlet set gennemført 138 kontroller, heraf 71 kontrolbesøg og 67 dokumentkontroller.

Kontrolbesøg

Et kontrolbesøg er en screening af løn- og arbejdsvilkår, hvor der tales med medarbejdere samt ledelsen på arbejdspladsen. Formålet med kontrolbesøget er at indsamle information om medarbejdernes løn- og arbejdsvilkår, der kan indgå i Kontrolenhedens risikovurdering, samt at afklare, om der skal foretages yderligere - f.eks. en dokumentkontrol. Der kan godt udføres flere kontrolbesøg ved den samme kontrakt i tilfælde, hvor kontrakten løses flere forskellige steder eller Kontrolenheden vurderer, at der er behov for at indsamle yderligere information. Størstedelen af de kontrolbesøg, Kontrolenheden foretager, er fysiske besøg på arbejdspladser, men der kan være tilfælde, hvor samtalen med medarbejdere foregår telefonisk.

I det første halvår af 2021 har Kontrolenheden foretaget 71 kontrolbesøg. I figur 1 ses, hvordan kontrolbesøgene fordeler sig på de fire styrelser². Figur 2 viser, hvordan kontrolbesøgene fordeler sig på regioner.

Figur 1

² De kontrolbesøg, som er gennemført på Økonomistyrelsens kontrakter, er i praksis foretaget på leveringsaftaler, som de enkelte statsinstitutioner har indgået i medfør af rammeaftaler under Statens Indkøb.

Figur 2

Dokumentkontrol

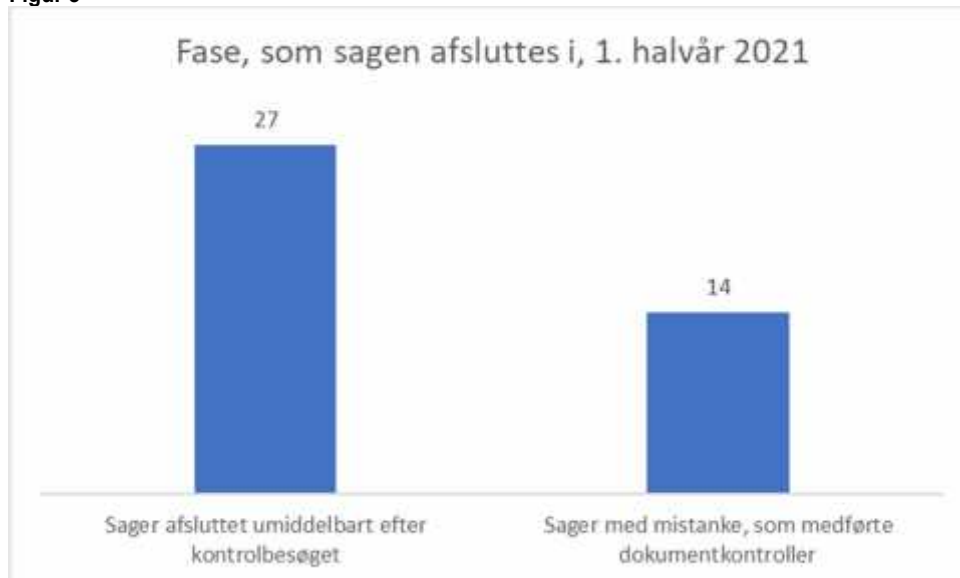
En dokumentkontrol er en kontrol, der foretages ud fra den dokumentation, som Kontrolenheden indhenter fra hovedleverandøren og evt. også fra medarbejderne. Den indhentede dokumentation sammenlignes med de løn- og arbejdsvilkår, der skal være gældende ifølge referenceoverenskomsten. Kontrolenheden foretager stikprøvekontrol af den indhentede dokumentation med henblik på at kunne belyse, hvorvidt der er begrundet mistanke om misligholdelse af arbejdsklausulen. Dokumentkontroller udføres som udgangspunkt på baggrund af et kontrolbesøg, men Kontrolenheden kan også udføre dokumentkontrol, hvis det på anden måde vurderes relevant.

Status på sager

I første halvår 2021 har Kontrolenheden afsluttet 41 sager³. I figur 3 ses i hvilken fase, sagerne blev afsluttet.

³ Kontrolenheden indleder som udgangspunkt en sag på baggrund af et kontrolbesøg, men der kan være tilfælde, hvor en sag indledes på baggrund af en dokumentkontrol. Der kan godt indledes flere sager på baggrund af ét kontrolbesøg, da der f.eks. på en byggeplads kan være mistanke om misligholdelse af arbejdsklausulen ved flere leverandører. Kontrolenheden kan også foretage flere kontrolbesøg ved den samme sag, hvis det vurderes relevant.

Figur 3

27 af sagerne blev afsluttet umiddelbart efter kontrolbesøget, da Kontrolenheden vurderede, at der ikke var grundlag for at foretage yderligere. I de tilfælde har Kontrolenheden sendt en kontrolrapport til hovedleverandøren og den statsinstitution, der er kontraktpart i den pågældende aftale, hvor det fremgik, at Kontrolenheden havde været på besøg og ikke havde fundet anledning til at foretage yderligere, og at sagen dermed afsluttes.

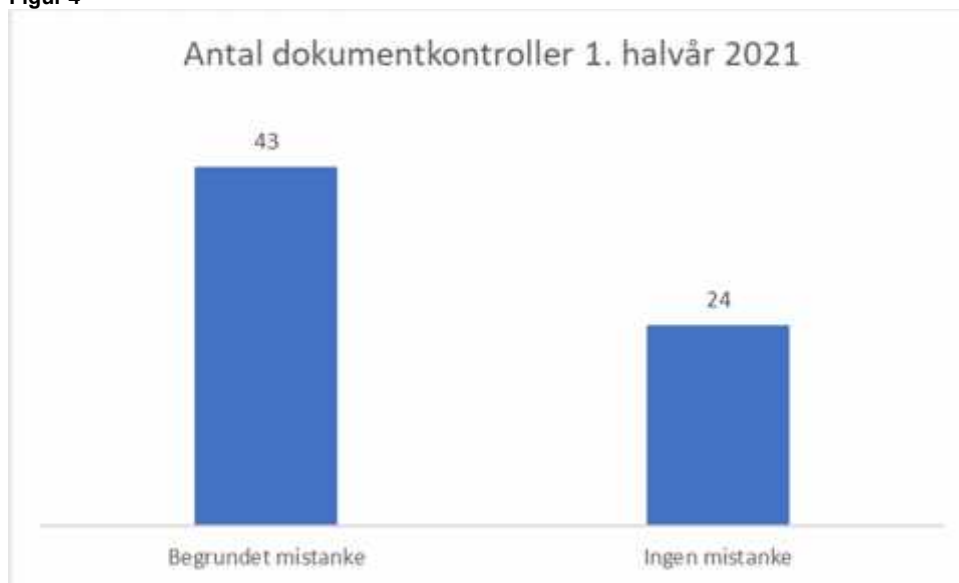
I 14 af sagerne vurderede Kontrolenheden, at der var mistanke om en eventuel overtrædelse af arbejdsklausulen efter kontrolbesøget, og der blev i disse sager samlet set foretaget 67 dokumentkontroller.

Når Kontrolenheden har foretaget sammenligningen af de specifikke løn- og arbejdsvilkår, der skal være gældende ifølge referenceoverenskomsten med den indhentede dokumentation, vurderer Kontrolenheden, om der er en begrundet mistanke om misligholdelse af arbejdsklausulen. I 6 af de 14 sager (24 dokumentkontroller) vurderede Kontrolenheden, at der ikke var begrundet mistanke om misligholdelse af arbejdsklausulen. I de tilfælde har Kontrolenheden sendt en kontrolrapport til hovedleverandøren og den statsinstitution, der er kontraktpart i den pågældende aftale, hvor det fremgik, at Kontrolenheden havde været på kontrolbesøg og foretaget dokumentkontrol og på den baggrund ikke havde fundet anledning til at foretage yderligere, og at sagen dermed afsluttes.

I de resterende 8 af de 14 sager (43 dokumentkontroller) vurderede Kontrolenheden, at der var en begrundet mistanke om misligholdelse af arbejdsklausulen. I de tilfælde udarbejdede Kontrolenheden en analyserapport og indkaldte parterne til et kontrolopfølgingsmøde, hvor dokumentationen og beregningerne blev gennemgået. Analyserapporten fungerer som Kontrolenhedens overlevering til den statsinstitution, der er kontraktpart i den pågældende aftale, til videre proces og håndhævelse. Kontrolenhedens analyserapport baserer sig på en begrundet mistanke om overtrædelse af arbejdsklausulen, men der er ikke tale om en formel retlig afklaring. Analyserapporten kan danne grundlag for, at kontraktholder gør misligholdelsesbeføjelser gældende overfor leverandøren, og vil

også indgå i en eventuel videre afklaring af den fagretlige retsstilling. Rapporten indeholder et resume af sagens forløb, en gennemgang af dokumentationen og beregningerne, der ligger til grund for Kontrolenhedens vurdering af, at der begrundet mistanke om misligholdelse af arbejdsklausulen, og Kontrolenhedens anbefalinger til kontraktholder. I figur 4 ses andelen af dokumentkontroller, hvor Kontrolenheden vurderede, at der var begrundet mistanke om misligholdelse af arbejdsklausulen.

Figur 4

Kontrolenheden kan vurdere, om der er en begrundet mistanke om misligholdelse, hvis dokumentationen samt lønberegningerne viser, at medarbejdere er blevet underbetalt, f.eks. manglende betaling for arbejdstimer, pension og søgnehelligdage eller på anden vis ikke har løn- og arbejdsvilkår svarende til referenceoverenskomsten. I figur 5 ses en oversigt over, hvordan de forskellige typer af vurderede overtrædelser fordeler sig.

Figur 5

Type af overtrædelse	Antal
Løn	43
Søgnehelligdage/ feriefridage	38
Pension	29
Arbejdstid	19
Kørepenge	6
Kost og logi	4

Kontrolenheden kan godt registrere flere typer overtrædelser ved én dokumentkontrol.

I alle 43 dokumentkontroller med begrundet mistanke om misligholdelse vurderede Kontrolenheden, at medarbejderne havde for lave lønninger. Den næstmest hyppige type overtrædelse var

manglende søgnehellidags- og feriefridagsbetaling, dernæst manglende indbetaling til arbejdsmarkedspension. Ved 19 dokumentkontroller vurderede Kontrolenheden, at der var uregelmæssigheder omkring arbejdstid hos timelønnede medarbejdere. Dette kan dreje sig om mangelfulde eller manglende timesedler og arbejdstidsplaner, manglende overtidsbetaling eller manglende betaling for arbejde på skæve tidspunkter (f.eks. aften- og nattillæg). Ved seks dokumentkontroller vurderede Kontrolenheden, at medarbejderne ikke havde modtaget kørepenge og ved fire dokumentkontroller vurderede Kontrolenheden, at udstationerede medarbejdere ikke havde modtaget betaling for kost og logi.

Siden Kontrolenhedens opstart er sagsbehandlingstiden for sager, hvor Kontrolenheden har vurderet, at der var begrundet mistanke om misligholdelse af arbejdsklausulen, faldet fra ca. 6 måneder til ca. 4,5 måneder.

Der er ved udgangen af første halvår af 2021 35 uafsluttede sager. Disse afventer enten, at de involverede leverandører leverer den efterspurgte dokumentation (5 sager), eller at Kontrolenhedens analyse afsluttes (30 sager).

Banedanmark

På Banedanmarks kontrakter har Kontrolenheden i første halvår 2021 afsluttet i alt otte sager. Syv sager blev afsluttet uden begrundet mistanke om misligholdelse af arbejdsklausulen. Seks af sagerne blev afsluttet umiddelbart efter kontrolbesøget og én sag blev afsluttet efter dokumentkontrol.

Ud over de afsluttede sager har Kontrolenheden ved udgangen af halvåret én igangværende sag, der vedrører Banedanmark, hvor Kontrolenheden har fundet anledning til at foretage dokumentkontrol på baggrund af kontrolbesøg.

Vejdirektoratet

På Vejdirektoratets kontrakter har Kontrolenheden i første halvår 2021 afsluttet 14 sager. Heraf er 10 sager afsluttet uden begrundet mistanke om misligholdelse af arbejdsklausulen. Seks af sagerne blev afsluttet umiddelbart efter kontrolbesøget og fire sager blev afsluttet efter dokumentkontrol.

Kontrolenheden har afsluttet fire sager med begrundet mistanke om misligholdelse af arbejdsklausulen. I de fire sager havde Kontrolenheden vurderet, at der var følgende typer af overtrædelser:

1. Udvidelsen af E20 Vestfyn: Kontrolenheden vurderede, at to medarbejdere ansat hos en underleverandør fik for en for lav løn. Derudover vurderede Kontrolenheden også, at der var uregelmæssigheder omkring arbejdstiden. Medarbejdere har fået efterbetalt den manglende løn. Vejdirektoratet følger op.
2. SDU SUND: Kontrolenheden vurderede, at fire udstationerede medarbejdere ansat hos en underleverandør fik en for lav løn, ikke modtog betaling for kost og logi og søgnehellidagsbetaling og at der ikke blev indbetalt til arbejdsmarkedspension. Derudover vurderede Kontrolenheden også, at der var uregelmæssigheder omkring arbejdstiden. Vejdirektoratet har meldt tilbage til Kontrolenheden, at leverandøren er delvist enige i Kontrolenhedens

analyse og at der pågår en proces for afklaring af uenigheden. Vejdirektoratet har tilbageholdt entreprisesum til uenigheden er afklaret. Vejdirektoratet oplyser endvidere at erfaringerne fra denne sag bruges til at beskrive et paradigme for hvordan uenigheder med leverandører fremover udredes.

3. Renovering af autoværn: Kontrolenheden vurderede, at tre medarbejdere ansat hos en underleverandør fik en for lav løn og ikke modtog hverken tillæg for arbejde på skæve tidspunkter eller søgnehelligdagsbetaling. Vejdirektoratet har meldt tilbage til Kontrolenheden, at leverandøren er enig i Kontrolenhedens analyse, og at den udenlandske underleverandør har henvendt sig til sin arbejdsgiverorganisation for at få bistand til at udregne det eksakte beløb til efterbetaling.
4. Niels Bohr Bygningen: Kontrolenheden vurderede, at to medarbejdere hos en underleverandør fik en for lav løn og ikke modtog kørepenge og søgnehelligdagsbetaling. Derudover vurderede Kontrolenheden også, at der var uregelmæssigheder omkring arbejdstiden. Vejdirektoratet har meldt tilbage til Kontrolenheden, at det bringes op for leverandøren.

Ud over de afsluttede sager har Kontrolenheden ved udgangen af halvåret seks igangværende sager, der vedrører Vejdirektoratet, hvor Kontrolenheden ved alle fire sager har fundet anledning til at foretage dokumentkontrol på baggrund af kontrolbesøg.

Bygningsstyrelsen

På Bygningsstyrelsens kontrakter har Kontrolenheden i første halvår 2021 afsluttet i alt 16 sager, heraf er 14 sager afsluttet uden begrundet mistanke om misligholdelse af arbejdsklausulen. Alle 14 sager blev afsluttet umiddelbart efter kontrolbesøget.

Kontrolenheden har afsluttet to sager med begrundet mistanke om misligholdelse af arbejdsklausulen. I de to sager har Kontrolenheden vurderet, at der var følgende typer af overtrædelser:

1. Aarhus Universitet, Health Bartholin: Kontrolenheden vurderede, at 23 medarbejdere ansat hos en underleverandør modtog for lidt i løn og manglede betaling til arbejdsmarkedspension og søgnehelligdagsbetaling. Kontrolenheden har modtaget dokumentation fra leverandøren der viser, at medarbejderne har fået efterbetalt den manglende løn.
2. DTU Risø: Kontrolenheden vurderede, at to medarbejdere modtog for lidt i løn og manglede betaling til arbejdsmarkedspension. Derudover vurderede Kontrolenheden også, at der var uregelmæssigheder omkring arbejdstiden. Bygningsstyrelsen har skrevet til totalentreprenøren og bedt denne fremlægge en opgørelse over medarbejdernes potentielle krav.

Ud over de afsluttede sager har Kontrolenheden ved udgangen af halvåret tre igangværende sager, som vedrører Bygningsstyrelsen, hvor Kontrolenheden i alle tre sager har fundet anledning til at foretage dokumentkontrol på baggrund af kontrolbesøg.

Økonomistyrelsen

På Økonomistyrelsens kontrakter har Kontrolenheden i første halvår 2021 afsluttet i alt fem sager, heraf er tre sager afsluttet uden begrundet mistanke om misligholdelse af arbejdsklausulen. To af sagerne blev afsluttet umiddelbart efter kontrolbesøget og én sag blev afsluttet efter dokumentkontrol.

Kontrolenheden har afsluttet to sager med begrundet mistanke om misligholdelse af arbejdsklausulen. I de pågældende sager har Kontrolenheden vurderet, at der var følgende typer af overtrædelser:

1. Rameaftale om rengøringsydelser (Slotsholmen): Kontrolenheden vurderede, at seks medarbejdere fik for lidt i løn og ikke modtog tillæg for arbejde på skæve tidspunkter, overtidsbetaling og feriefridagsbetaling. Økonomistyrelsen har meldt tilbage til Kontrolenheden, at leverandøren er delvist enig i Kontrolenhedens analyse og har rettet op på visse af de forhold, Kontrolenheden har påpeget. Økonomistyrelsen er i gang med at afklare de resterende forhold med bistand fra 3F og DI, der har overenskomsten på området.
2. Rameaftale om vagtydelser (Sandholmlejren og Frederiksholms Kanal): Kontrolenheden vurderede, at en medarbejder ikke havde modtaget korrekt opsigelsesvarsel og derfor bl.a. manglede lønbetaling for tre måneder. Leverandøren har accepteret at efterbetale den manglende lønbetaling for tre måneder. Økonomistyrelsen har meldt tilbage, at sagen på den baggrund er afsluttet.

Ud over de afsluttede sager har Kontrolenheden ved udgangen af halvåret 25 igangværende sager, som vedrører Økonomistyrelsens kontrakter. I alle 25 sager har Kontrolenheden fundet anledning til at foretage dokumentkontrol på baggrund af kontrolbesøg.